

Секція: Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

Оляднічук Наталія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент

Уманський національний університет садівництва

м. Умань, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Розрахунки з постачальниками (підрядниками) здійснюються на підставі укладеного договору поставки (придбання) матеріальних цінностей (необоротних та оборотних активів), договору підряду на виконання робіт та надання послуг. Договір поставки (придбання) є комерційний документ, укладений за згодою двох сторін про поставку активів (зобов'язання продавця передати певне майно у власність покупця) та зобов'язання покупця сплатити певну суму коштів за отримані активи.

Для відображення в обліку господарських операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками суб'єкти підприємництва застосовують загальноприйняті типові та спеціалізовані документи: супровідна технічна документація щодо надходження матеріальних цінностей, виконаних робіт, наданих послуг, рахунки-фактури, рахунки на сплату за виконані роботи, надані послуги тощо. Розрахункові документи, які підприємство-постачальник передає покупцеві на суму оплати за отриману продукцію, виконані роботи та надані послуги, повинні бути акцептовані (згода покупця прийняти рахунок до оплати). Підставою для оприбуткування на склад та оплати придбаних у постачальника матеріальних цінностей є документ, що підтверджує його якість. Отже, належна організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками забезпечує своєчасність погашення договірних зобов'язань.

Основні положення організації обліку і контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками досліджено у працях вітчизняних вчених, серед яких: Бабенко А.В., Фесенко В.В., Цьома К.Ю., Гевчук А.В., Каминський П.Д., Солонько А.І., Ковова І.С., Добровольська О.А., Савчук Д.Г., Доготар А.В. інші. Зважаючи на вагомі здобутки науковців, недостатньо розкритими залишаються питання процесу належної організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками з метою проведення безперебійного і якісного контролю розрахункових операцій та забезпечення своєчасних розрахунків з контрагентами.

При дослідженні такого роду проблемних питань, Каминський П.Д. і Солонько А.І. [3] вважають, що для удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками значну увагу слід приділити складанню графіка документообігу, проведенню контролю за дотриманням умов договорів, за своєчасністю проведення операцій з постачання та виконання робіт і послуг. Крім того, доцільно запровадити додаткову аналітичну номенклатуру до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», яка передбачає відображення інформації за термінами сплати та суб'єктами постачання, ефективний контроль за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками та підрядниками. Киян А.В. і Ярмолюк О.Ф. [4] наголошують на формуванні дієвого механізму здійснення процесу постачання, що передбачає наявність трьох основних векторів: планування, організація та контроль. Колектив авторів (Бабенко А.В., Фесенко В.В., Цьома К.Ю.) [1] вважають, що одним із найбільш складних та суперечливих питань, які зумовлені проблемою неплатежів, є постановка правильно організованого контролю над заборгованістю, який має сприяти недопущенню прострочення термінів платежу і доведення заборгованості до стану безнадійної. Для цього необхідна висока достовірність даних бухгалтерського обліку про стан заборгованості перед постачальниками та підрядниками.

Отже, належна організація бухгалтерського обліку на підприємстві забезпечує своєчасність фіксування господарських операцій в первинних документах та регістрах аналітичного і синтетичного обліку і створює сприятливі умови для забезпечення контрольних функцій.

Для дієвого контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками необхідно розробити основні його напрями, що передбачають контроль за: наявністю і правильністю оформлення документів; станом розрахунків з постачальниками та підрядниками; правильністю визначення сум до сплати в рахунках; обґрунтованістю облікових бухгалтерських записів.

Для забезпечення ефективного контролю за розрахунками з постачальниками та підрядниками доцільно здійснювати його за сформованим алгоритмом (рис. 1).

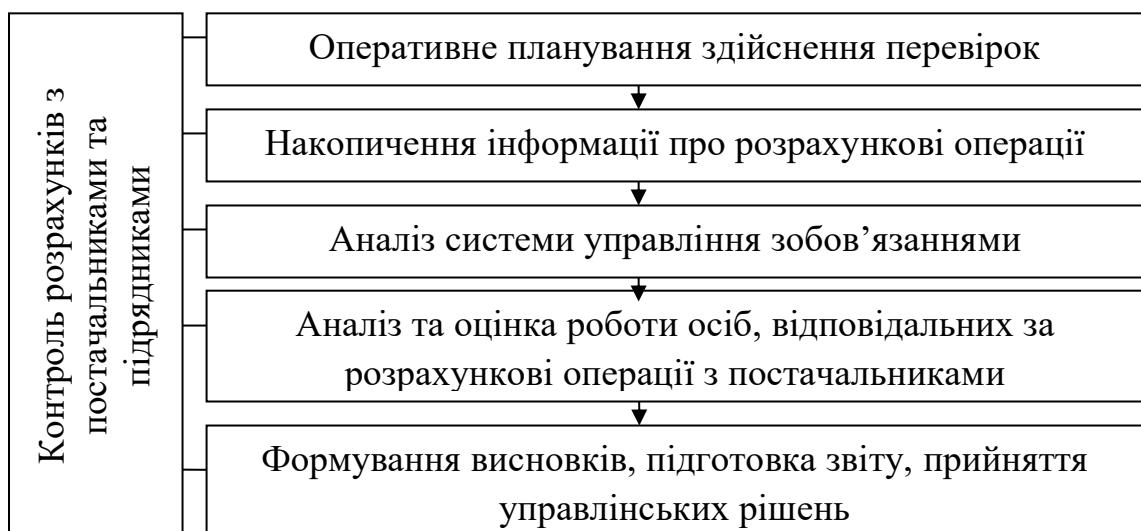

Рис. 1. Алгоритм організації внутрішнього контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

Цінність запровадження служби внутрішнього контролю полягає в тому, контрольні функції носять результативний характер, тобто у випадку виявлення відхилень, необхідно прийняти відповідні управлінські рішення. Результативною вважається робота внутрішнього контролю, коли прийняті певні управлінські рішення та рекомендації щодо вирішення наявних проблем є дієвими.

Функції контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками можуть бути реалізовані лише за умови проведення зустрічної звірки з контрагентом. Для цього необхідно отримати виписку з поточного рахунку в обслуговуючому банку, що підтверджує наявність заборгованості. За автоматизованого методу бухгалтерського обліку розрахунків з контрагентами, не виникає проблем для оперативного процесу звірки взаємних вимог щодо виникнення заборгованості та її погашення. Економічні процеси, які виникають і здійснюються на підприємствах, становлять певне ціле, узагальнене, без відмінностей між окремими частинами та властивостями і передбачають виконання певних завдань з метою отримання оптимального результату (рис. 2).

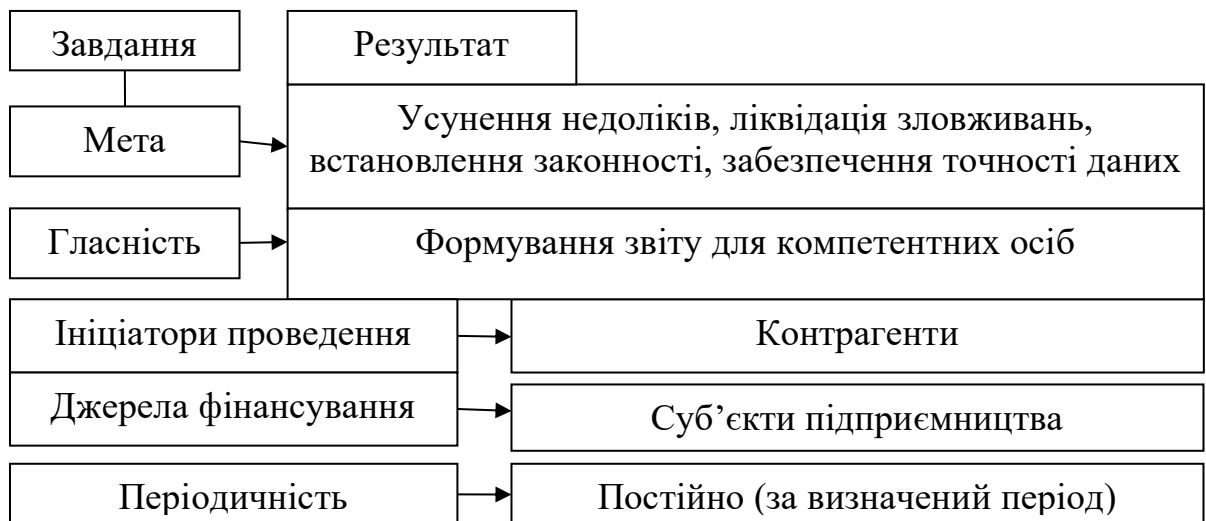

Рис. 2. Завдання контролю розрахунків з постачальниками та очікувані результати

Отже, в обліковій політиці суб'єкта підприємництва необхідно враховувати всі аспекти бухгалтерського обліку та мету, якої необхідно досягти, формуючи діючу інформаційну базу внутрішньогосподарського контролю (рис. 3).

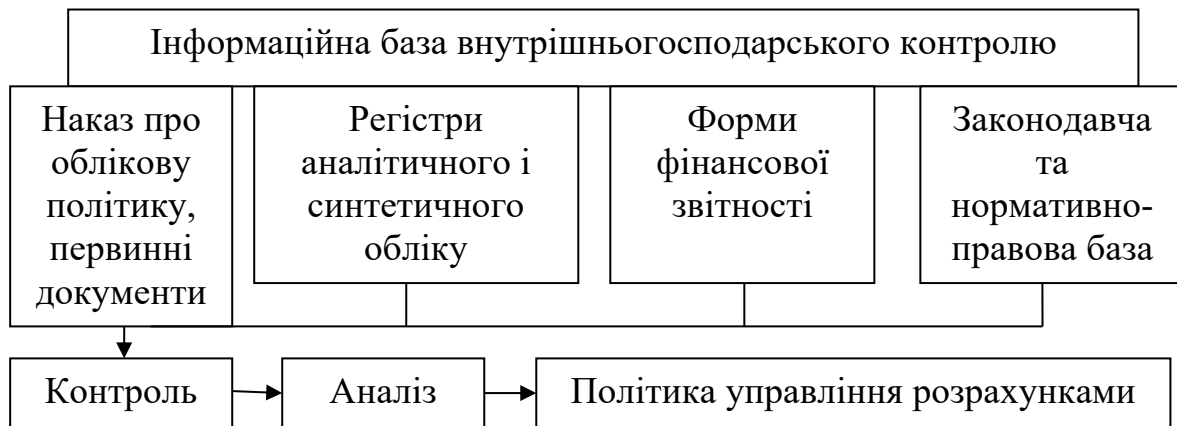

Рис. 3. Інформаційна база внутрішньогосподарського контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками

Таким чином, аспекти удосконалення організації обліку і контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками спроможні спростити процедуру здійснення розрахункових операцій та забезпечити своєчасне формування надійної обліково-інформаційної бази для користувачів усіх рівнів управління.

Література

1. Бабенко А.В., Фесенко В.В., Цьома К.Ю. Прикладні аспекти обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками // Східна Європа: Економіка, бізнес та управління: наук.-виробн. журн. 2016. № 4. С.719-424.
2. Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами // Інтернаука : міжнар. наук. журнал. Серія: «Економічні науки». 2019. № 6. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073>.
3. Каминський П.Д., Солонько А.І. Аспекти обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками : матер. І Міжнар. наук.-практ. конф. «Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики». Кривий Ріг: Донецький нац. ун-тет економіки і торгівлі імені Михайла Туган Барановського, 2016. С. 29-32.

4. Киян А.В., Ярмолук О.Ф. Облік і контроль розрахунків з постачальниками та підрядниками // Економічні науки. 2015. № 9 (24). С.77-80.
5. Ковова І.С., Добровольська О.А. Вітчизняні засоби автоматизації обліку і контролю розрахунків з контрагентами // Інтернаука : міжн. наук. журн. Серія: «Економічні науки». 2018. №11. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2018-11-4320>.
6. Савчук Д.Г., Доготар А.В. Особливості внутрішньогосподарського контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками // Матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. «Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств» (м. Одеса, 9-10.11.2018 р.). Вид-во «Молодий вчений», 2018. С. 120-124.